

حیات تجربه

پژمان عرب

سردبیر

”

“ امید ساختنی است نه یافتنی” و برای این کار باید “ملموس‌ها را روایت کنیم”. گرمی امید حرکت آفرین، باید از شعله حقیقی همین تلاش‌ها و زحمات‌های هزاران دانشمند و نخبه و فناور کشور در دل مردم ایجاد بشود

«تجربه طلاست» تیترو اصل حرف یادداشت شماره قبلی بود. این شماره هم سراغ یکی از تجربیات ارزشمند سال‌های اخیرمان رفتیم که یک تلنگر و بازخوانی نسبت به توانمندی‌هایمان داشته باشیم و بدانیم که بحث بر سر رؤیا فروشی نیست و ما اگر همین داشته‌هایمان را درست روایت می‌کردیم، قطعاً مدل نگاهمان به خود و حرکتمان متفاوت می‌شد. عملکرد ما در دوران کرونا، به اذعان همه متخصصین و فناوران کشور، حاوی درس‌ها و تجربه‌های ارزشمندی بود؛ یعنی مدل واکنش و آمادگی و زیرساخت علمی فناورانه ما در تراز جهانی بود. در آن ایام، هر توصیه و سفارشی که در دنیا به عنوان راه حل و بخشی از فرایند درمان مطرح می‌شد، در زمان کوتاهی در ایران به تولید انبوه رسید؛ از ماسک ساده تا ماسک نانویی که ابرقدرت‌های دنیا آن را از هم می‌دزدیدند. تا انواع کیت‌های تشخیصی پیشرفته و داروهای با فناوری پیشرفته بیوتک، تا دستگاه‌های پیچیده و های‌تکی مثل ونتیلاتور که به خاطر اهمیتشان در زنده نگه داشتن بیماران کرونایی بر سر تأمینشان در دنیا جنگ به راه افتاده بود، همه و همه با تولید ایرانی رفع نیاز شدند.

می‌دیدیم که در آن روزهای سخت و تلخ، شرکت‌های دانش بنیان بلافاصله دست به کار می‌شدند و این موارد و ده‌ها محصول پیشرفته دیگر را با تلاش شبانه‌روزی‌شان به تولید انبوه می‌رساندند. آن‌هم درحالی که برخی افراد و خبرگزارها، کمک‌های بعضاً مسخره و حدقلی ماسک و دستکش و تب‌سنج سازمان‌های جهانی را در بوق و کرنا می‌کردند! اینکه در شرایط همه‌گیری جهانی و ممنوعیت صادرات و فروش تجهیزات کلیدی مبارزه با بیماری و مواد اولیه ساخت آن‌ها، کشوری بتواند این تجهیزات را که بعضاً یا در داخل تولید نمی‌شدند و یا تیراژی کمی داشتند، با بسیج امکانات و توجه به ظرفیت‌ها تأمین نموده و حتی صادر کند، درس‌ها و تجربیات بسیار مهم و روایت‌های ناشنیده‌ی زیادی دارد. باید به این فکر کنیم اگر این مجموعه‌های دانش بنیان سال‌ها قبل و به رغم واردات محوری زنجیره تأمین، کلی هزینه نمی‌کردند و به سمت کسب دانش و طراحی این فناوری‌ها نرفته بودند، وضع مادران روزهای سخت چگونه می‌شد؛ روزهایی که کشته‌های کرونادر آمریکا هم گاهی ۱۸۰۰ نفر در یک روز بود!

ما در این شماره، بخش کوچکی از تولید یکی از این تجهیزات پیچیده و حیاتی را روایت کرده‌ایم؛ آن هم درحالی که وقتی سراغ تجربیات دنیا در دوران کرونا رفتیم، دیدیم که چه حجم بالایی از تولید محتوا را، از مقالات علمی تا ارائه‌های متعدد، فقط از تجربه مدیریت تولید و تهیه همین یک دستگاه داشته‌اند! یعنی تأمین نیاز به ونتیلاتور، این قدر برای آنها هم حیاتی شده بود که حتی کشورهای پیشرفته هم وارد جنگ ونتیلاتورها شده بودند؛ تا جایی که آمریکا به شرکت‌های فورده و ناسا هم مأموریت تولید سریع دستگاه ونتیلاتور را داده بود و بعدتر، تجربه نگاری این مجموعه اقدامات و بررسی علمی آنها در محیط‌های علمی و دانشگاهی پی گرفته شده است. اگر یک جستجوی ساده در اینترنت کنید، عکس‌های کارمندان

ناسا را با ونتیلاتور ساخت خودشان و سخنرانی‌های انگیزه بخش مدیران و فناوران ده‌ها شرکت (اصطلاحاً TED) را در این موضوعات پیدا می‌کنید؛ بنابراین اینکه مثلاً سراغ مدیران شرکت‌های دانش بنیان “پویندگان راه سعادت” و “احیاء درمان” برویم و تجربه موفقیت و کار بزرگشان را بگیریم، تازه آغاز راه است. متأسفانه تاکنون اثری از این روایت نگاری فناورانه و مدیریتی را، نه در مستند و نه در ادبیات ندیده‌ایم. تلخ‌تر اینکه مدارس و دانشگاه‌های ما، اطلاعی از این حجم و اهمیت تولیدات کلیدی ایران در آن دوران ندارند و فکر می‌کنم در فضای بیمارستانی هم اگر پرسیم، اوضاع خیلی بهتر نباشد.

این نکته را با رها در سرمقاله اینجا، نوشته‌ام که “امید ساختنی است نه یافتنی” و برای این کار باید “ملموس‌ها را روایت کنیم”. گرمی امید حرکت آفرین، باید از شعله حقیقی همین تلاش‌ها و زحمات‌های هزاران دانشمند و نخبه و فناور کشور در دل مردم ایجاد بشود. برای تکتک این محصولات و آدم‌های پشت آن‌ها و ماجراهایی که داشتند، می‌توان به اندازه یک شماره ویژه دانشمند مطلب تولید کرد و ده‌ها مستند ساخت. برای دانشجویان که مؤذن جامعه هستند و طلایه دار برگزارد و وهای پیشرفت شده‌اند، پیشنهادم این است که شما به سادگی از این فتح الفتوح‌های دانشمندان و نخبگان کشور نگذرید؛ این تجربیات و مسیرهای پیموده شده به سمت قلعه را ساده نگیرید و نگذارید فراموش بشوند. در حرکت به سوی آینده، نکته‌های علمی و کاربردی و تجربیات مثبت و منفی مدیریتی را از زبان این بزرگواران بشنوید؛ گنج تجربه را باید قدر بدانیم.